

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDENZOFKA KVEDER PRVA
SLOVENSKA PISATELJICA

Že v začetku marca se je ustanovil pripravi odbor za proslavo stoletnice rojstva Zofke Kvedrove. Pred njenim jubilejem, ki go bo slovenska kulturna javnost počastila s številnimi prireditvami in kulturnimi akcijami v aprilu mesecu, je bila sklicana tiskovna konferenca pod vodstvom Mitje Ribičiča, kjer so sprejeli načrt letošnjih proslav.

22. aprila praznujemo stoletnico njenega rojstva, kot "prve zaresne slovenske pisateljice", kot je Zofko Kvedrovo imenoval njen prijatelj Ivan Cankar. Ustvarjalno delo slovenske pisateljice in napredne novinark Zofke Kvedrove je v slovenski literaturi in kulturno-politični zgodovini prikazano že vse premalo. Premalo pa je raziskana tudi njena vloga v razvoju jugoslovenskega delavskega gibanja in njenega boja za enakopravnost žensk v začetku našega stoletja. Njeno delo in pomen kot publicistke, urednice, pisateljice, kulturne posrednice, prevajalke pri nas še niso doživeli

prave pozornosti. Kakor tudi ne ocene in priznanja, bodisi na področju literarne zgodovine ali politične. Zato je tudi program praznovanja njenega jubileja dvojen, povezan na sam praznik in drugi del, daljši s predlogi založniških in znanstveno kritičnih akcij. Jedro praznovanja pisateljice je osredotočeno na dan njenega rojstva. V narodni univerzitetni knjižnici so odprli razstavo pisateljskih del. Razstavo pa bodo zatem pokazali tudi v drugih slovenskih krajih. Kot del proslave smemo uvrstiti tudi znanstveno posvetovanje o Zofki Kvedrovi z ubeležbo strokovnjakov iz Jugoslavije, Trsta in Prage.

V pripravljalni odbor so bili imenovani nam znani pisatelji, predvsem žene, javne delavke kot Vida Tomšič, Barbara Goričar, Mica Jogan, Nada Matičič, Mira Mihelič, Erna Muser, Breda Pogorelec in druge, kot podpredsednica Vladka Jan in predsednik Ivan Potrč, ki je tudi trenutno predsednik Društva slovenskih pisateljev.

KONEC USPEŠNE
GALLUSOVE TURNEJE
PO AMERIKI

ZAGREB - Z letalom se je iz ZDA prek Pariza vrnil v domovino oktet Gallus, ki je deset tednov v organizaciji Columbia Artist gostoval v ZDA in Kanadi. V tej najzajetnejši turneji slovenskega ustvarjalnega ansambla so gallusovci priredili 47 celovečernih koncertov in 7 koncertnih nastopov za izseljenice. Nastopali so od vzhodne in zahodne obale in od severa do juga. O uspehu okteta Gallus zgovorno pričajo tudi kritike ameriških časopisov, ki izrebnost hvalijo nastop slovenskih pevcev. Z okretom se je vrnil v domovino tudi dubrovniški festivalni orkestar, ki je odpotoval v ZDA skupaj z oktetom in je v tej daljni gostoval že drugič.

PROROK
Proričem
vašo sudbinu

Mogu vam reci vasu prošlost i vasu budućnost. Sto ce vam se desit u vasem zivotu. Posjetite me svakim danom od 12.30. pm. do 7. uvečer. Uvijek sam na istoj adresi. Pitajte za Gos. Anu na adresi.

761 Park Street,
Branswick 3056.
Melbourne, VIC.

SKRIVNOST
LOŠKIH
KRUHKOV

V Škofiji Loki izdeluje znamenite kruhke Valentina Kobal.

"Izdelovanje loških kruhkov je že takorekoč družinska tradicija, saj se je s tem ukvarjal že oče moje stare mame.

Tako se je to delo nadaljevalo iz roda v rod, "pravi Kobalova".

"V Škofiji Loki sem edina ki izdelujem loške kruhke. Pečem jih za slaščičarno in za muzeja v Škofiji Loki in Radovljici".

Dela po naročilu. Največja možna peka je okoli 200 kruhkov. Vstane zjutraj ob enih, konča ob osmih zvečer. Koliko truda in napora je potrebno: zakuriti je treba v posebni peči in jo segreti do visoke temperature. Pomembno je povedati, da je peč izdelana nalašč za peko kruhkov in da jo je izdelal njen oče. Pokazala je tudi modele, narejene zelo umetniško, z veliko posluha za lepoto.

Verjetno bo z njo to delo izumrlo. Že sedaj je pretrujena, da bi lahko cel dan stala na nogah. Ne verjame, da bi se s tem želel še kdo ukvarjati. Žal ji je za radi tega. Toliko časa so se s tem delom ukvarjali materini starši, potem njeni starši in sedaj ona. Veliko dela so vložili, preveč, da bi lahko verjeli, da se bo vse končalo...

Kdo bi hotel prevzeti to? Ona ne ve. Tistemu, ki bi mu bila pripravljena izdati recept kruhkov, bi morala zaupati, verjeti v njegovo delo. Naučila bi ga peči.

Najbrž so bili zadnji loški kruhki že spečeni, kajti močno so ji opešale noge in sklenila je, da ne bo več pekla. S tem je torej opravila svojo veliko nalogo, ostane pa vprašanje, če bo še kdo nadaljeval s to loško znamenitostjo, ki je slovenski ponos.

OBRAVNANA
ODNOSOV
DRUŽBA CERKEV

Predsednik komisije slovenske vlade za odnose z verskimi skupnostmi Stane Kolman je sprejel ljubljanskega nadškofa in metropolit dr. Jožeta Pogačnika in pomožnega škofa dr. Stanislava Leniča. V daljšem razgovoru so obravnavali nekatera aktualna vprašanja, ki zadevajo odnose med samoupravno socijalistično držbo in rimokatoliško cerkvijo v Sloveniji. Še zlasti je bil govor o delovanju katoliške cerkve med slovenskimi izseljenci in zdomci, dotaknili pa so se tudi perečih razmer v župniji RAZKRIŽJE v občini Ljutomer, kjer je bil zapostavljen slovenski jezik pri cerkvenih obredih in verskem pouku.

KAJ MAR...

Mar je slovenska nova doba v zamejstvu Otonu tam onkraj groba, njegova dela verna so podoba.

Kaj de če vsak pisun na slepo udarja, kaj mar če kdo ga ali ne tu razovarja, vladar Župančič v zemljo se pretvarja.

Ni mar mu, da ga krikat nam obrazložuje, ni mar mu, da ga Kristusov apostol obrekuje. Hudo je, da pastirju vest več ne deluje!

Pavla Gruden

KAR PO DOMAČE...

Z ozirom na to, da je to leto na pobudo organizacije Zedinjenih narodov posvečeno otrokom celega sveta, mi misli uhajajo več kot navadno v moje otroško dobo. Takrat smo bili otroci brez pravic. Urili so nas doma, v šoli in cerkvi. Celotno vajenci in vojaškimi novinci so postopali kot z otroci. bili smo kakor psički v cirkusu. Otrok, ki se je po pravici upal zlostaviti odraslim, si je v naši ulici kaj hitro pridobil glas "prekletega pamža". Če je kot tak izdržal brez hinavščine, je postal pokvarjen smravec ali smrklja. To je bila moja prva kvalifikacija. Že v tistih časih sem se zatekala bolj h knjigam kot k ljudem. Odirale so mi pogled v svet in v notranjost človeka. Tako se je v meni rodila ljubezen do knjig. Ker dosti časa prebijem v knjižnicah, ni čudno, da mi je te dni padla v oči knjiga pod naslovom "Stoletja otroštva"; posebno pa zato, ker v mislih na tisočletja človeštva, otrok ne ločujem od ljudi.

Kaj ima avtor te knjige, Philippe Aries, po rodu Francoz, povedati? Kot demografski /ki se bavi z opisom ljudi/ zgodovinar prihaja na osnovi svojega raziskovanja do zaključka, da v zapadni civilizaciji vse do 13. stoletja otroci niso zavzemali takorekoč nikakršno mesto v družbi. Otroštvo se je smatralo za kratko, bezpomembno življensko dobo. Šele v 13. stol. ko so otroci začeli zavzemati svoja mesta v življenju Cerkve, se je začela porajati zamisel o vrednosti otrok... Že v trinajstem stoletju je duhovščina dobila povelje, da mora točno vpisati vsako rojstvo, na kar ni bilo pomembnega odziva vse do 16. stol., ko so začeli le starši z visoko izobrazbo registrirati rojstva svojih otrok. Kako počasi je človeštvo napredovalo v pojmovanju vrednosti rojstnega datuma, naj navedem nekaj iz lastne izkušnje. Tri mesce pred obhodom v Avstralijo sem v mojem zadnjem nemškem taborišču, 1.1948, začela s poukom tistih, ki se niso znali dopisati in ki niso vedeli niti svojega niti svojih otrok rojstnega datuma. Rezultat? Razbili so mi "šolska okna", ožigosali so me, da sem komunist in morala sem se preseliti iz taborišča v zavetje hotelske sobe, ki jo je plačala angleška taboriščna uprava. /Slovenski sodobni pisatelj Alojz Rebula, je v knjigi "Divlji golob", ki je izšla v Mohorjevi družbi v Celju ustvaril sledeč pogovor med dvema duhovnikoma;

Monsignor kaplanu; "Naprednost je ena tistih be-

sed, ki jih je izumil hudič." Kaplan mons ignoru; "Besedo nazadnjaštvo pa je izumil Bog."/. Kot ženska naprednega duha sem z istim poukom nadaljevala na ladji med potovanjem v Avstralijo. Iz protesta se mi je nekdo podelal na moje ležišče v skupnem spavališču in - dobila sem zasebno kabino.

Kako v nebo vpijače malo važnosti je človeštvo pripisovalo otrokom potrjuje dejstvo, da slikarji v 10. stoletju niso znali upodobiti otroka ampak so ga slikali kot odraslega človeka, ki mu je zastala rast v otroških letih. Kolikokrat mi je srce obstalo pri pogledu na take spačke, ne vedoč da so to le otroci, kadar sem naletela na pobeke, ki prikazujejo stare čase. Tudi izumitelji mode so bili popolnoma neobčutljivi napram otrokom. Šele v začetku 17. stoletja se na portretih začenja opaziti razlika v obleki med starši in otroci. Izginjajo težki široki klobuki, dolge suknje in obleke z vlečkami in dečki se že pojavljajo v hlačah in s sabljo ob boku.

Le otroku Jezusu so slikarji vendarle nekoliko prižigali. V 12. stoletju ga slikajo v naročju Matere še vedno kot obraslega človeka - Boga v miniaturo, ki pa je oblečen v skoraj prozorno srajčko. Šele v 15. stoletju so se slikarji upali Jezusa prilagoditi človeškim raz-

eram in ga upodobili zavitega v povoj. /Kako počasi napreduje človeški razum! Še v 20. stoletju so bili slovenski dojenčki v povojih.../

V začetku 14. stoletja se že pojavljajo družinski portreti kjer so novorojenčki upodobljeni nagi, ne več kot spački, ampak že takšni kot jih je narava dala. Štiristo let je bilo po ugotovitvah Philippa Ariesa potrebno umetnikom-slikarjem v Evropi, da bi se jim talent usposobil za slikanje otrok. Zdaj nastaja vprašanje kdaj so se otroci pojavili v literaturi.

V 17. stoletju, ko se je človeštvu zazdelo, da je otrok vreden celo toliko, da so jih starši celo dali portretirati kar same, se v literaturi pojavljajo prvi otroški žargoni. Šele zdaj, v 20. stoletju, se je človeštvo začelo zanimati za duševnost otrok.

Vprašam se le; kdaj bo človeštvo doraslo svoji naravi? Kdaj bomo spoznali, da smo tu zato, da gradimo boljše bodočnost bodočim rodovom. Mlatimo prazno slamo ko govorimo o starih zlatih časih. Morda so zlati časi res le kje po smrti? V 20. stoletju, ko bi človek končno moral znati pogledati v svojo dušo, starši mečejo otroke skozi okno. Po svoji volji smo ljudje po tisočletjih še vedno le ničeva bitja.

Pavla Gruden

Acacia Florist

Cusack Centre
Kingston A.C.T.
Tel: 950-721 /G.da. Sales/

SVADBENE NARUDBINE
VENCE ZA SAHRANE
ROBENDANSKA CVEČA
DNEVNA URUČIVANJA /Narudbine/

Restoran
"BLACK SWAN"

Susack Shopping Centre u
Arkadi
Kingston
Canberra A.C.T.

Ovo je restoran koji vam nudi nekoliko vrsta raznih jela uz izvrstan ukus. Specijalna cena za redovne goste obratite se na svom jeziku vlasnici Violeti.
Bićete s pažnjom usluženi.
Dobro došli!

Ovo je vaša obućarska radnja. Sve vrste opravki kao i prodaja novih cipela možete kupiti kod vašeg zemljaka:

VIKTOR OVCHAR
Cusack Shopping Centar u
Arkadi
Kingston
Canberra A.C.T.

Bićete usluženi na svom jeziku.

CARINSKE POVLASTICE

NASTAVAK IZ PROSLOG BROJA

U ovom slučaju, pošto poreska osnovica prelazi iznos preko 52.000,00 dinara, te ćemo prvo obračunati iznos poreza na vrednost do 52.000,00 dinara, a ona iznosi 3.210,00 dinara kojoj vrednosti dodajemo 100% preko vrednosti od 52.000,00 dinara, a to je 13.700,00 dinara. Vrednost od 3.120,00 dinara + 13.700,00 daju iznos 16.820,00 dinara, što predstavlja iznos saveznog poreza na promet koji se plaća u ovom slučaju. Sabiranjem iznosa carine i posebnih dažbina od 20.700,00 dinara sa iznosom saveznog poreza na promet od 16.820,00 dinara dobijamo ukupan iznos od 37.520,00 dinara carinskih dažbina za automobil naznačene vrednosti.

Prema odredbi člana 4. Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o primeni poreskih stopa i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga, pri uvozu motornih vozila koji vrše građani carinarnica ne obračunava i ne naplaćuje osnovni porez na promet proizvoda, i dužna je da o tome stavi klauzulu na ispravu o uvozu /carinsku deklaraciju/: Carinarnica je dužna da u roku od 5 dana od dana carinjenja motornog vozila o tome pisмено obavesti opštinski organ nadležan za prihode prema prebivalištu, odnosno sedištu građana, uz naznačenje vrednosti uvezenog motornog vozila i iznosa carine i drugih dažbina koje su plaćene pri uvozu. Osnovni i posebni porez na promet proizvoda na uvezeno motorno vozilo pla-

ća građanin pre registracije vozila, a najkasnije u roku od 15 dana od dana carinjenja, a prema svom prebivalištu odnosno sedištu.

6. Carinska osnovica za uvezenu upotrebljavana vozila

Prema odluci o utvrđivanju carinske osnovice za upotrebljavana motorna vozila /"Sl. list SFRJ" br. 35/76/ carinska osnovica za upotrebljavana motorna vozila iz T. br. 87.02 Carinske tarife utvrđuje se prema procentu istrošenosti, s tim što umanjuje carinske osnovice ne može preći 50% od vrednosti novog vozila iste vrste.

Kako na amortizaciju vozila utiče niz međusobno zavisnih faktora, kao što su na primer: godina proizvodnje, opšte stanje vozila, broj pređenih kilometara, zamenjivanje delova, op-ravke, uslovi eksploatacije, održavanje vozila i dr., to je za razne vrste i tipove vozila unapred teško odrediti godišnje fiksne stope po kojima bi se vršilo umanjivanje, radi čega carinarnica na osnovu utvrđenog stanja ustanovljava procenat istrošenosti.

PRIVREMENI UVOZ MOTORNH VOZILA

Carinski zakon /Član 95-99/ u načelu reguliše uslove za privremeni uvoz motornih vozila od strane građana. S tim u vezi, jugoslovenski državljani ili strani državljani koji dolaze na privremeni boravak u Jugoslaviju putničkim automobilom sa prikolicom ili bez nje, odnosno ako dolaze sa motorciklom sa prikolicom ili bez nje a ne po-

seduju karnet, triptik ili ružičasti triptik - oslobođeni su od obaveza polaganja obezbeđenja za to vozilo.

Ova lica dužna su ta vozila izvesti prilikom izlaska iz Jugoslavije, a najdovnije u roku od jedne godine od dana ulaska u Jugoslaviju.

Jugoslovenski i strani državljani koji dolaze u Jugoslaviju motornim vozilom na izneti način, mogu ovim vozilom prevoziti samo svoj lični prtljag, kao i predmete koji su im potrebni za licnu upotrebu za vreme trajanja putovanja, što praktično znači da ne mogu ta vozila koristiti za prevoz komercijalne i druge robe i slično.

Kada lica koja privremeno borave u inostranstvu /rad, školovanje, specijalizacija/ privremeno dolaze u Jugoslaviju putničkim automobilom, odnosno motorciklom sa redovnom stranom registracijom, dužna su ulaznoj carinarnici usmeno prijaviti putničko motorno vozilo. Ovaj ulazak ulazna carinarnica ne identira.

Zadržavanje ovog vozila u Jugoslaviji, u okviru predviđenih rokova, kontrolišu kako carinski organi, tako i organi nadležne saobraćajne policije. Jer, prekoračenje propisanog roka i upotreba motornog vozila po isteku roka predstavlja carinski prekršaj sankcionisan odgovarajućim odredbama - Carinskog zakona. Samo izuzetno, i u saglasnosti sa odredbama citiranog zakona. Samo izuzetno, i u saglasnosti sa odredbama citiranog Pravilnika, ova lica mogu motorno vozilo zadržati u zemlji i po proteku predviđenog roka uz postupak stavljanja vozila pod odgovarajući carinski nadzor.

1. Ostavljanje motornog vozila na čuvanje kod carinarnice.

Jugoslovenski i strani građani sa prebivalištem u Jugoslaviji, a koji privremeno borave u inostranstvu, po isteku roka za privremeni uvoz, mogu putničko motorno vozilo ostavljati pod carinski nadzor ako zato postoje opravdani razlozi.

Kraj u sledećem broju

PIŠE: ŽIVOGRAĐ LUKIĆ

JEDNA PRIČA

ILI CRTICA O MILOSAVU ĐOKOVIĆU

- Koliko se sećam bili ste u svoje vreme olimpijski prvak Srbije. Šta vas je sprečilo da i dalje napredujete u sportskoj karijeri?

- Iz provincije doći u veliki grad, to je želja svakog mladog čoveka, ali isto tako i velika zamka i ujedno poziv za nečim novim, još uvek ne otkrivenim. Prvo sam hteo biti neko, a hteo sam i videti svet, tako da je posle nekoliko godina mog aktivnog delovanja u Partizanu prevladala želja, pre bih rekao iz avanturističkih pobuda da idem dalje od Beograda isto onako kako sam napustio i moje Učice kada sam se otisnuo u svet. Tako da sam se sa kraćim zadržavanjem u Italiji i Francuskoj takoreći ne očekivano obreo u Australiji, i kao što vidiš već se pet godina nalazim na ovom poslu. Ujedno mi se i ova okolina sviđa.

- Koliko sam upoznat, vi ste aktivni u jugoslovenskom klubu "Centar - Jedinstvo", ovde u Brisbanu. Kakva je vaša uloga u svemu tome?

- Još kada se počelo sa osnivanjem ove organizacije želeo sam da svojim radom koliko mogu pomognem da bi napravili nešto naše u ovoj sredini. Početak je bio težak, ali zajedničkim radom svih uspeh nije izostao iako idemo stopu po stopu napred. Ujedno sa razvojem samog kluba rađaju se i nove sekcije pri organizaciji. Tako smo pre izvesnog vremena organizovali fudbalsku sekciju i jedan mali šahovski turnir prvenstveno

da vidimo koliko je narod zagrejan za to, i odmah na početku narod je to pozdravio.

- Koliko nam je poznato vi ste postavljeni za vođu sportske sekcije u klubu. Da li ste uspeali da opravdate poverenje?

- Mogu reći i da jesam i da nisam, ali kako rekoh mi smo tek počeli, pa se neki veliki deo posla ne može postići preko noći. U svakom slučaju dajem sve od sebe koliko na mom zaduženju tako isto odmažem ostale delatnosti kluba.

Kao što rekoh na početku, svako je od nas priča za sebe. Nekada zanimljiva a više puta poučna, a ako ništa drugo bar kroz tuđu ispovest upoznaćemo neku osobu što možda nismo ni mislili da se nalazi u našoj sredini, a svi skupa zajedno smo jači nego jedan sam.

Milosav Đoković se uklopio u novu sredinu i svojim radom u jednoj tek stvorenoj jugoslovenskoj organizaciji pokazao koliko može jedno ime da zablista i da se ponosi što je ono što jeste.

Uz stisak ruke rastali smo se. Ja u potragu za nečijom novom životnom pričom, a on na posao u svojoj sredini u kojoj je izgleda pronašao sam sebe, a ako ništa drugo u meni je ostalo ne iskazano: "U svakom slučaju zemljače, drago mi je što sam vas sreo, jer ste, ako ništa drugo, ostali ono što ste uvek želeli da budete - JUGOSLOVENI!"

MUZIČKA SENZACIJA! ORKESTAR "BEOGRAD" SA POPULARNOM ESMOM ILIĆ

nastupa u poznatom restoranu - kaba-reu "VOJVODINA".

Rezervacije za svako veče izuzev utoraka. Javite se na telefon 398-1338, Adresa: 150 Alison Rd., Randwick.

Rezervacije za svadbe i druge proslave.

Novogradnja-Dogradnja

POD (patos)

- Ako ste se odlucili da gradite novu kucu ili mozda dogradjujete koje odeljenje vise, pa cak i na neko renoviranje stare kuce, ne budite u dilemi koga biste da Vam uradi dobro a jeftino kad Vam

FORMIRA BUILDING CO.

stoji na raspolaganju.

- Najjeftiniji pod od prvoklasnog drveta u svim standardnim dimenzijama [75mm, 100mm, 112mm] postavljamo samo mi. Nase musterije su nasa reklama ali ako nemate prilike da sretnete ni jednog od njih a da biste se uverili da najbolje nije uvek i najskuplje, nazovite me licno.

Milosavljevic Milos

Tel: 601-3727, Liverpool

L Šarić Auto Škola

Nudi Vam povoljne uslove da dobijete VOZACKU DOZVOLU

Za: Automatik, mijenjac, kamion, kao i semitralju uz vrlo povoljne uslove i niske cijene. Zainteresovani nazovite na Tel. 606-5246 ili Pisite na Adresu: P.O. Box 346 Cabramatta N.S.W. Mozete polagati na Vasem jeziku.